

TRANSPORTNO OSIGURANJE

APELACIONI SUD, Trst

Presuda od 23.II 1966.

Sardamare c/a Soc.La Federale

Osiguranje - Osigurateljeva subrogacija po čl.1916 Cod.civ.
- Osigurateljeva aktivna legitimacija u regresnoj parnici
protiv vozara - Primjena stranog prava - Zajednička avarija
i tužba za naknadu štete - Cesser clause, luka pribježišta
i viša sila - Primjena Bruxelleske konvencije i Codice del-
la navigazione - Naknada štete primaocu zbog iskrcaja i os-
tavljanja robe u luci pribježišta i nenastavljanja putova-
nja do odredišta

Apelacioni sud u Trstu odbio je priziv brodarske kompanije Sardamare protiv presude kojom je uvažen tužbeni zahtjev osiguravajućeg društva La Federale. Predmetom tužbe bila je naknada štete koja je nastala primaocu zbog toga što brodar nije ispunio ugovor, naime nije prevezao robu (teret drveta) do odredišta u Dammanu, već ju je naprotiv iskrcao i ostavio u luci pribježišta u Patrasu veljače 1956. Primalac je robu napustio u korist osiguratelja koji ju je preuzeo u Patrasu 30.X 1956. i prodao na dražbi. Medjutim utržak po odbitku troškova nije pokrio vrijednost robe, odnosno isplate iz osiguranja.

Brodar Sardamare u svojem prizivu ističe prigovor osigurateljevoj aktivnoj legitimaciji, smatrajući da osiguratelj mora dokazivati svoje svojstvo predočenjem police, odnosno ugovora o osiguranju. Smatra nadalje da se konkretni odnos iz ugovora o osiguranju ima prosudjivati po švicarskom pravu kao mjerodavnom po mjestu zaključenja ugovora (čl.25 uvod. propisa Cod.civ.), a to pravo za prijelaz prava na osiguratelja zahtijeva cesiju tražbine. U vezi sa spornom štetom najavljena je zajednička avarija, pa brodar smatra da taj postupak predstavlja zapreku za podizanje tužbe za naknadu štete. Brodar se nadalje poziva na "cesser clause" koja ga oslobadja odgovornosti za štetu na robi nakon iskrcaja. Poziva se i na višu silu, jer da samo s provizornim popravcima avarije koja je utvrđena u luci pribježišta u Patrasu nije mogao produžiti do odredišta luke Damman. Prigovara i zastari koju temelji na odredbama Bruxelleske konvencije. Tvrdi konačno da je osiguratelj pogrešno platio svojem osiguraniku vrijednost robe, jer da nisu postojale pretpostavke za napust robe osiguratelju. Štetu, tvrdi, da je osiguratelj mogao izbjeći, odnosno smanjiti, prevozeći robu na odredište. Primalac bi, smatra brodar u prizivu, u krajnjem

slučaju imao samo pravo na povrat dijela vozarine s obzirom da roba nije dopremljena na odredište.

Odbijajući prigovor aktivnoj legitimaciji osigurateljevoj, Apelacioni sud je ovim povodom istakao da osigurateljeva subrogacija u prava osiguranika prema osobi odgovornoj za štetu po talijanskom pravu ne nastaje automatski isplatom odštete u smislu čl.1916. Cod.civ., već da je potrebno da se osiguratelj, pozivajući se na ovlaštenje (facoltà) iz toga člana, obrati odgovornoj osobi s konkretnim zahtjevom za naknadu isplaćene odštete. Da bi dokazao svoje svojstvo, osiguratelj ne mora predložiti policu (koja je i onako dokument ad probationem), već se može poslužiti i svakim drugim dokaznim sredstvom, osim usmenoga (svjedočenje je dopušteno samo u slučaju neskrivljenog gubitka pismenog dokaza prema čl.2724, t.3 Cod.civ.) iz kojeg se mogu izvesti elementi odnosa osiguranja. U konkretnom slučaju sud smatra dovoljnim namiru o plaćenju odštete potpisano od osiguranika.

Za primjenu norme stranog prava potrebno je da stranka koja se poziva na strano pravo dokaže da je ono po svojem sadržaju različito od talijanskog prava u spornoj stvari. U suprotnom, a takav je i konkretni slučaj, talijanski sudac je dužan primijeniti talijansko pravo, a ono ne zahtijeva cesije za prijelaz prava na osiguratelja. Uostalom, ističe Apelacija, osiguratelj u ovom sporu ima aktivnu legitimaciju i stoga što figurira na teretnici kao posljednji nalednik, što mu daje pravo na direktnu tužbu.

Takodjer nije osnovano brodarovo pozivanje na najavu i postupak zajedničke avarije. Svrha je postupka zajedničke avarije raspodjela štetnih posljedica na učesnike u pomorskom pothvatu bez obzira na krivnju. Tužba iz brodarove odgovornosti ima svrhu da štetu naknadi onaj koji ju je skrivio. To su dakle različiti osnovi i stoga vodjenje postupka zajedničke avarije nije zapreka podizanju tužbe. Teretnica se osim toga poziva na York-Antverpenska pravila koja priznavaju pravo na kontribuciju u zajedničku avariju i kad se događaj koji ju je izazvao ima pripisati krivnji jedne od stranaka u pothvatu, ali "bez prejudica na bilo koje pravno sredstvo koje bi moglo biti poduzeto protiv stranke u krivnji". (Pravilo D).

Po tzv. Cesser clause oslobadja se brodar za štetu na robu koja je nastala u periodu od iskrcaja do predaje, ali to tada kad je brodar iskrcao robu na odredištu, što ovdje nije slučaj. Brodar se ne može pozivati ni na višu silu u smislu čl.13 svoje teretnice kao okolnosti zbog koje bi bio ovlašten iskrcati teret u nekoj drugoj

luci i drugim brodom uputiti ju na odredište ne snoseći odgovornosti za štete koje se dogode na tom produženom putovanju. Utvrđeno je naime vještačenjem da je brod nakon provizornog popravka avarije mogao nastaviti putovanje do odredišta, a nije morao ići na definitivni popravak i tako prekinuti putovanje.

Prigovor zastare ne stoji. Prema stalnoj praksi talijanskih sudova Bruxelleska konvencija primjenjuje se samo na tužbe iz odgovornosti za gubitak ili oštećenje stvari u prijevozu, a ne na tužbe zbog neispunjenja ugovora. Na njih treba primijeniti nacionalni zakon. Primjenom Cod. della Navigazione čl.438. i računajući jednu godinu od dana kad su stvari trebale stići na odredište, po vještacima 25.III 1956, te dodajući i 7 dana u smislu čl.456. koji ovdje nalazi adekvatniju primjenu (jer se ne radi o fizičkom gubitku stvari kao u čl.438, već o nestignuću robe na odredište) dolazi se do rezultata da je rok zastare istjecao početkom aprila a tužba je podnijeta 5.marta. Do istog rezultata dolazi se uostalom i primjenom čl.6 Bruxelleske konvencije.

I konačno brodarov prigovor da je osiguratelj pogrešno platio štetu jer da se nisu ispunile pretpostavke za napust robe od osiguranikove strane, ne može se uvažiti, jer takav prigovor može postaviti samo osiguranik, a ne treća osoba izvan toga odnosa. Ovdje se radi o pravima primaoca u koje osiguratelj ulazi.

Primalac - nasuprot brodarovoj tvrdnji o pravu samo na povrat vozarine pro rata - ima pravo na naknadu štete zbog neispunjenja ugovora. Ugovor o prijevozu je samo sredstvo za ostvarenje glavnog ugovora između prodavaoca i kupca, te je neizvršenjem prijevoza onemogućeno i izvršenje glavnog ugovora. Zato se šteta zbog neispunjenja ugovora o prijevozu neizvršenjem prijevoza stvari do odredišta izjednačuje s gubitkom stvari za primaoca, makar i nije došlo do fizičkog gubitka stvari. Pri tome naravno treba imati u vidu i načelo da sam oštećeni mora nastojati oko umanjenja štete, no u konkretnom slučaju je upravo tužiteljsko osiguravajuće društvo tako i postupilo i smanjilo štetu na najmanji mogući iznos.

(Dir.Mar.1966, str.246)

D.S.